

Fransa'nın başkenti Paris'te İslam'a ve diğer dinlere hakaret karikatürleri yayınlayan mizah dergisine düzenlenen saldırı sonrasında ifade özgürlüğü tartışmaları yeniden başladı.

Bu konuda yazılan bazı yazıları Dünya Bülteni okurları için bir araya getirdik.

İFADE ÖZGÜRLÜĞÜ, CHARLİE HEBDO OLAYI VE İSLAMOFOBİ

Selman Ögüt*

Peygamber efendimize hakaret eden karikatüristlerin öldürülmesi olayı dünya genelindeki müslümanları zor durumda bıraktı. Üzücü bir durum. Direk konunun özüne girecek olursak asıl mesele ifade özgürlüğü putuna tapılıyor olması. Neyin hakaret sayılıp neyin hakaret sayılmayacağını belirleme yetkisi kimsenin inhisarında olmamalı. İfade özgürlüğü denilen şeyin tanımının peşinden koşmaktansa dünya genelinde belirli bir insan grubunu rahatsız eden hareket ve tavırlardan kaçınmanın dünya barışını tesis etme açısından daha yararlı olacağını kabul etmek lazım.

Fransa'da yaşanan saldırı olayını kısaca şöyle değerlendiriyorum. Bir mahallenin delileri çıkıp karikatür çizerek diğer mahallenin delilerini kışkırtıyor. Normalde deli deliyi görünce sopasını saklarmış derler ama bu genel kabul her zaman tezahür etmiyor. Senelerden tehdit edilen Charlie Hebdo çizerlerine en sonunda saldırı yapıldı. Ancak problem şu: Biz bizim mahallenin delilerinin deli olduğunu kabul ederken diğerleri niye kabul etmiyor? Etmemelerine ilaveten neden her seferinde kendi delilerinin akıllı olduğunu iddia ederek yaptıkları deliliği ifade özgürlüğü denilen saçma bir kılıfa büründürüyorlar?

Yazımın başında da belirttiğim gibi, Fransa'da yapılan saldırı kesinlikle Müslümanları zor durumda bırakmıştır. Bilginin çok hızlı paylaşıldığı ve insanların çok kolay şekilde yargısız infazda bulunduğu bir dünyada yaşıyoruz. Salt pragmatik açıdan bakıldığında bile söz konusu saldırı, Müslüman olmayanlardan çok Müslümanları zor durumda bırakan bir saldırıdır. Bununla birlikte şu hususu da gözden kaçırmamak lazım. Batı medeniyetinin önde gelen neferlerinin kısacası beyaz adamın, doğuyu ve doğuluyu (diğer adı ile az gelişmiş olanı) dönüştürme projesi bitmemiştir. İfade özgürlüğü geyikleri bunun en açık göstergesidir. Müslümanlar ile ifade özgürlüğü kavramı üzerinde uzlaşma yapma yerine olabildiğince kendi ifade özgürlüğü tanımlarını kabul ettirmeye çalışan bir beyaz adam tipi ile karşı karşıyayız. Bu çok tedirgin edici.

İşin bir diğer garip tarafı yine yazımın başında belirttiğim hususlardan biri. Müslüman olmayan mahallenin delileri Müslüman mahallenin delilerini kızdıracak işler yapıyor. Hem de bunu sebat ile sonuna kadar sürdürerek yapıyor. Deli ile şaka olmaz düsturunun menfi sonucu tezahür edince de bütün bir ümmet töhmet altında bırakılıyor. Ayrıca Müslüman mahalle kendi delilerini deli olarak kabul ederken diğer mahalleninkiler ifade özgürlüğü kahramanı ilan ediliyor. Burada çifte standart var.

Charlie Hebdo yıllardır Hz. Muhammed'e (s.a.v.) hakaret eden karikatürler yayınlamaktadır. Gerekçe olarak da "Hristiyanların kutsalları ile dalga geçtiğimizde onlar Müslümanlar gibi tepki göstermiyorlar, ancak Müslümanlar gösteriyor. Müslümanlara da Hristiyanlara öğrettiğimiz gibi tepki göstermemeyi öğreteceğiz" gibi saçma sapan bir şey söylüyorlar.

Ancak saldırı günü Nagehan Alçı'nın TV programında söylediği gibi aynı terbiye metodu Yahudiler için kullanılmıyor. Mesela soykırımı tahfif eden bir karikatür yapamıyorlar.

Batı medeniyeti doğuyu dönüştürme projesine son vermeli. Aynı zamanda Müslümanların Avrupa'nın ayrılmaz bir parçası olduğu gerçeğini kabul etmeli. Şu an Avrupa'daki Müslümanlar tedirgin. AIHM kararlarına göre AIHS'ne taraf devletin vatandaşını pozitif koruma yükümlülüğü vardır. Bu pozitif koruma yükümlülüğü kişilerin Kombe'nin de belirttiği gibi demokratik devlet olma şartı olarak gösterilmektedir. Devlet; vatandaşını hiçbir ayrıma tabi tutmadan korumak zorundadır. Bu bağlamda Avrupa'da yükselen İslamofobi ve bunu yükselten olaylar kesinlikle dikkate alınmalı. Avrupa devletleri, toplumlarını oluşturan gruplar arasında çatışmaya yol açacak olayların önüne geçmeli. Ne yardan geçirim ne serden mantığı Avrupa devletlerini bir yere götürmez.

*SETA Araştırmacısı

CHARLIE HEDBO OLAYI:

İFADE ÖZGÜRLÜĞÜ MÜ ÖZGÜR ELEŞTİRİ Mİ?

Jacob Canfield

Çarşamba sabahı, maskeli ve silahlı üç kişi Fransız hiciv dergisi Charlie Hedbo'ya saldırı düzenledi. Saldırganlar kalaşnikoflarıyla binaya ateş açarak, on dergi çalışanını ve iki polis memurunu öldürdüler. Silahlı saldırıların radikal Müslüman kişiler olduğu anlaşıldı. Saldırı, IŞİD lideri Ebu Bekir el Bağdadi'yle ilgili çizilen aşağıdaki karikatürün Twitter'da paylaşılmasından yalnızca birkaç dakika sonra gerçekleşti.

Charlie Hebdo
@Charlie_Hebdo_

Follow

Meilleurs vœux, au fait.

RETWEETS
22,004

FAVORITES
7,010

(“Yeri gelmişken, İyi Dileklerle.”: Bağdadi'nin de temennisi: Her şeyden önce sağlık)

Gazeteye yönelik bu silahlı saldırı tüm dünyada şaşkınlığa neden oldu fakat Hebdo ilk defa bir terörist saldırıya maruz kalmıyordu. Gawker, Hedbo'ya yönelik geçmiş münakaşaların ve saldırıların iyi bir özetini çıkarmış. Bunlardan en meşhuru, derginin 2011'de kapak sayfasında Hz. Muhammed'i çizmesinden sonra bombalamasıydı.

İfade özgürlüğüne yönelik böyle bariz bir saldırı karşısında, büyük bir üzüntü içinde destek vermek dışında herhangi bir şey söylemek birçok kişi tarafından saygısızlık olarak görülüyor. Tom Spurgeon, ilk Amerikan mizah kaynaklarından biri olan The Comics Reporter'ın sitesinde, saldırıyı tüm yönleriyle ele almış, ardından şu tweet'i atmış:

Tom Spurgeon
@comicsreporter

Following

please reconsider riffing on the ideas,
concepts, signifiers, comparisons of people
being murdered until the bodies are cold

RETWEETS
9

FAVORITES
12

7:55 AM - 7 Jan 2015

Tweet: “Lütfen öldürülen insanlar hakkında fikirlerinizi, kullandığımız kavramları, ifadeleri ve yaptığımız karşılaştırmaların üzerine bir kez daha düşünün, en azından bedenleri soğuyana kadar.”

Bir hiciv gazetesine yönelik terörist bir saldırıyla karşı karşıya kalınca, uygun olan davranışın ne olduğu belli. Kurbanların susturulmasına izin vermeyin. Çalışmalarını gidebilmesi mümkün olan en uzak yerlere yayın.

Hicivden anlamayan bu vahşi saldırganların yüzlerine gülün!
Fakat söz konusu olayda, bu yanlış bir tepki olacaktır.

Bu trajedi karşısında çözümlenmesi zor olan şey işte bu: Evet, Charlie Hebdo bir Fransız hiciv gazetesi. Çalışanları beyaz. Yayımlanan karikatürler çoğunlukla, açık bir şekilde, Fransa’daki nefret dolu ve ırkçı yabancı düşmanlığını sergiliyor. Onlar istedikleri gibi “herkese eşit şekilde saldırma” argümanını kullanırken, yayımladıkları karikatürler, kasıtlı olarak İslam karşıtı ve çoğu zaman cinsiyetçi ve homofobikti.
Son zamanlarda bu bağlamda yayımlanan karikatürlerden bazıları:

CHARLIE HEBDO

INTÉGRISME
MAHOMET FAIT
DU CINÉMA

ÉCOLOGIE
LE PS SOLUBLE DANS
LE GAZ DE SCHISTE

MARIAGE HOMO
CES CURETONS
QUI SONT POUR

EN HOSQUES
LE HORS-SÉRIE
ANTINUCLEAIRE
DE CHARLIE

Bunlar, yapılacak en cömert değerlendirme ile bile, inanılmaz derece ırkçı karikatürler. Hebdo'nun amacı provokasyon yapmak ve bu karikatürler gazete çalışan beyaz editörlerin amacının kimi provoke etmek olduğunu açıkça gösteriyor: Fransa'nın inanılmaz derecede ötekileştirilmiş, sık sık saldırıya uğrayan, Müslüman göçmen cemaatini.

Hebdo'nun öldürülen editörlerinden, BBC'nin çiçeği burnunda, heyecanlı yüzü Charb bile, ırkçı bir pislik olarak karşımıza çıkıyor.

Charb, Charlie Hebdo'nun Hz. Muhammed karikatürünü yayılmasını şiddetle savunmuştu.

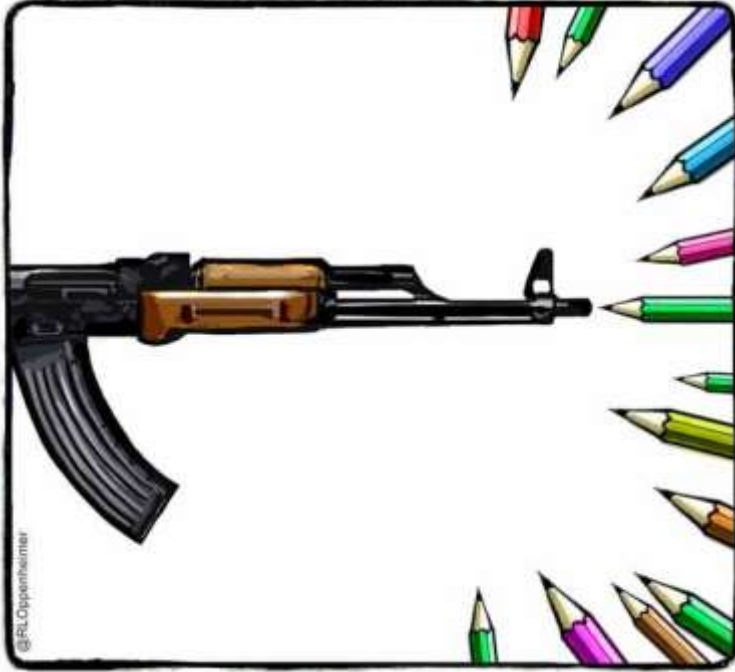
2012'de, dergi binasının bombalı saldırıya uğramasından sonra, Associated Press'e, "Muhammed benim için kutsal değil" açıklamasında bulunmuştu.

"Müslümanları bizim çizimlerimize gülmedikleri için suçlamıyorum. Ben Fransız yasaları altında yaşıyorum. Kur'an yasaları altında yaşamıyorum."

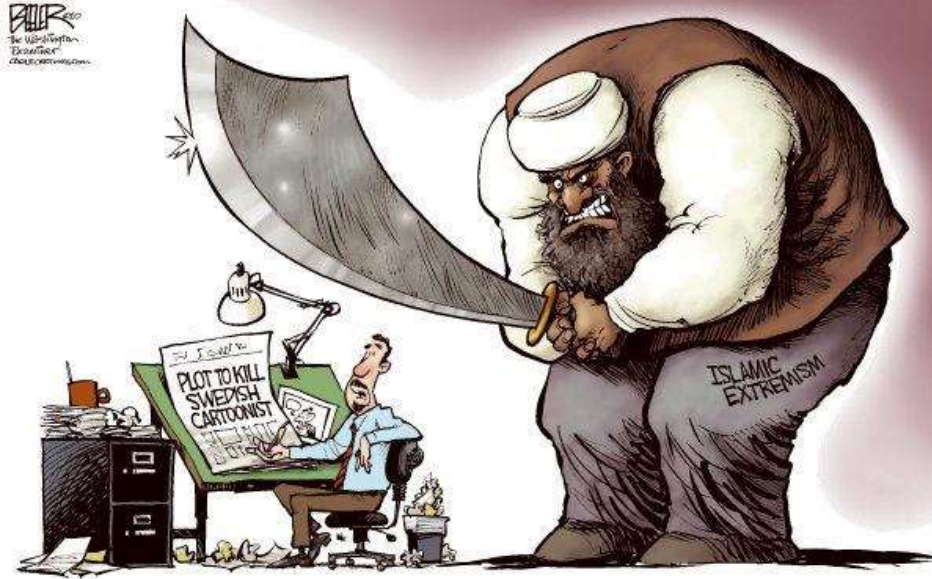
Şimdi, öldürüldükten sonra bir kişiyi "ırkçı pislik" olarak tanımlamanın, çok duygusuzca olduğunu düşünüyorum, ve bunu kolayca yapamıyorum. Hebdo'da çalışan editörlerin sürekli olarak Müslümanları provoke etmeyi amaçladıklarından şüphe yok. Amerikan

karikatürçülerde de olan bir “huysuz beyaz adam” zihniyetine sahipler: hiçbir şey kutsal değildir, kutsal hedeflerin eleştiriyi sansürlemesi daha komik ve gülünesi. Ve aynı Amerikan karikatürçülerinde olduğu gibi, bu düşünce ve bu düşünceyi destekleyenler yanılıyorlar. Beyaz adam zihniyeti baskısı, iyi bir hiciv yöntemi değildir, ve bunu insanların artık anlaması gerekmektedir. İnsanları incitmek, bir hicvin iyi olduğunu kanıtlamaz. Ve, en zor kısım da bu, söz konusu hicivcileri öldürmek de onların hicivlerinin iyi olduğunu göstermez. Onların hiciv yöntemi kötüydü ve kötü olmaya devam ediyor. Onların hicivleri ırkçıydı ve ırkçı olmaya devam ediyor.

Dünyanın dört bir yanındaki birçok çizerdan, saldırılara yönelik hızlı bir tepki geldi. Bunların çoğu ise oldukça iyi niyetli:

Twitter’da yayılan birkaç karikatürde ise, Müslümanlar, Hedbo’nun çizdiği tarzı andıran bir şekilde; kambur ve burunları kemerli bir şekilde çizilmiş.

"...AS IF WE NEEDED **MORE** HUMORLESS EDITORS LOOKING OVER OUR SHOULDERS, THREATENING CUTS!"

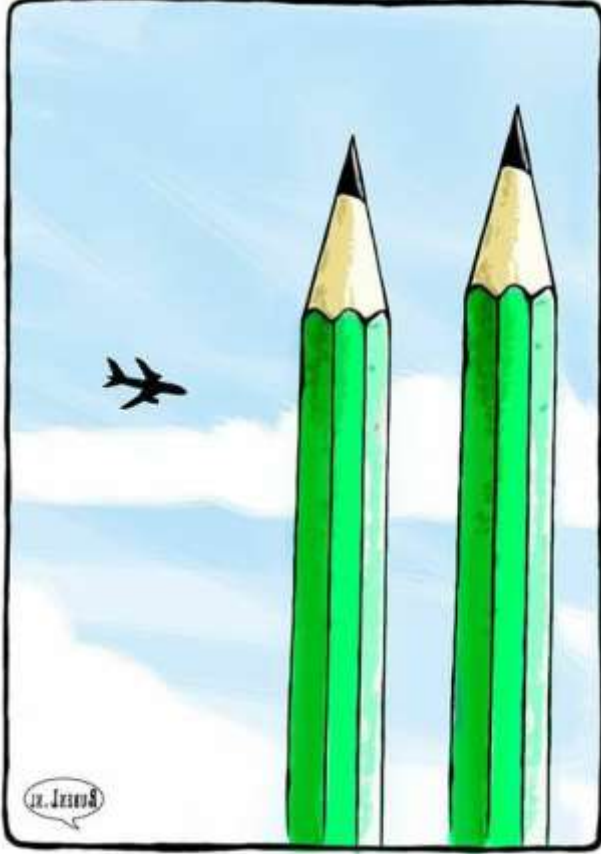
Belki en saldırgan olanı, #CharlieHedbo hashtag'ıyla, 5 yıl öncesine ait bu Shaw karikatürü'nün (hatalı bir şekilde Robert Mankoff'a atfedilmiş) yayılmasıydı.

Karikatür: Lütfen kültürel, etnik, dini ve siyasi olarak doğru bir şekilde eğlenin. Teşekkürler. Charlie Hedbo ofisindeki 12 kişiyi "Siyaseten doğruluk" öldürmedi. Üzerinde konuştuğumuz saldırı hakkında "siyaseten doğruluk"la ilgili bir saldırıymış gibi konuşmak, hayal edebileceğim en iğrenç, "kendine hizmet eden şehitlik" saçmalığı olurdu. Hedbo cinayetiyle ilgili bu (kötü) Shaw karikatürüne başvurmak, karikatürlerin asla eleştirilemeyeceğini iddia etmek anlamına geliyor. Bu boş ve değersiz karikatürü kullanmak; bu beyaz ve eril karikatüristlerin, ötekileştirilmiş gruplara neşeli bir şekilde saldırdıklarında, asla herhangi bir şikâyet duymamaları gerektiğini iddia etmek anlamına geliyor. Twitter avatarını Hz. Muhammed çizimiyle değiştirmek de aynı şekilde ırkçı bir davranıştır, terörist bir saldırıya karşı yapılıyor olsa bile. Müslümanların "cezalandırılması" gerektiğine yönelik tutum yabancı düşmanlığıdır ve acı vericidir. "JE SUIS CHARLIE" (Hepimiz Charlie'yiz) argümanı, derginin yabancı düşmanı, ırkçı ve homofobik tarihini görmezden gelmeye ve silmeye neden olur. Terörist saldırının kurbanlarını, ifade özgürlüğü üzerinden, tamamen onurlandırarak; nefret dolu ırkçılığı pürneşe bir şekilde yaymamalı ve baskılanmış ve dışlanmış insanlara yönelik şiddetli saldırıları övmemeliyiz.

¡A TOMAR LAS ARMAS COMPAÑEROS!

Silah çağrısı yapmak çirkin ve yakışsızdır. Charlie Hedbo 'ya yapılan saldırıyı "Kötü, Vahşi Müslümanlar; İyi, Yiğit Batılılara Karşı" şeklinde basitleştirmek, sadece ırkçı değil; aynı zamanda son derece tehlikeli bir abartıdır. Karikatüristler (özellikle politik karikatüristler) genellikle statükoyu sağlamlaştırma ve "beyaz adam" olma eğilimindedir. Meslektaş karikatüristlere silahlanma çağrısı yapmak diğer beyaz adamlara da, hâlihazırda dışlanmış kişilere yönelik silahlanma çağrısı yapmaktır. Müslümanlara karşı kaçınılmaz bir ters tepme durumu mevcut.

En kötüsü bu.

Gerçek şu ki, 12 kişi karikatürleri nefret dolu olduğu için öldü ve benim yapabileceğim tek şey, saldırganlarının adalet karşısına çıkması için dua etmektir. İfade özgürlüğü toplumumuzun önemli bir parçası, fakat, her zaman şunu söylemeden devam etmelidir: ifade özgürlüğü eleştiri özgürlüğü demek değildir. "İfade özgürlüğü şehitleri"ni onurlandırmak için, çalışmalarına yönelik eleştirileri susturmak hem ironik hem de can sıkıcıdır.

Özetle:

Hiç kimse bu karikatürler yüzünden öldürülmemelidir.
Lanet olsun bu karikatürlere!

ÖZGÜR BASIN İLE DAYANIŞMA:

DAHA ÇOK HAKARET İÇERİKLİ KARİKATÜR

Glenn Greenwald

Eski bir hukukçu ve şimdi ise bir gazeteci olarak, son 20 yıldır, ifade özgürlüğünü ve basın hakları özgürlüğünü savunmak en büyük tutkularımdan biri oldu. İfade özgürlüğü genellikle toplumu en çok rahatsız edecek fikirleri bile duyurma hakkını savunmak anlamında kullanılıyor. Paris'te, Charlie Hedbo'ya yönelik gerçekleştirilen korkunç saldırıya tepki olarak 48 saatten fazla zamandır devam eden haykırışlarda olduğu gibi, çok sayıda insanın bu ilke uğruna sokağa dökülmesini olumlu görüyorum.

İfade özgürlüğü hakkını savunma konusu genellikle tek başına tartışılmaz. Örneğin, Paris cinayetinden bir gün önce, Müslümanlara yönelik açılan davalar hakkında bir yazı yazmıştım. Müslümanlar, internet üzerinden yaptıkları politik konuşmaları yüzünden, batılı hükümetler tarafından hapse atılıyordu. Fakat bu olay için verilen tepki, şimdi olanlara kıyasla çok daha azdı. Bu hafta sürekli seslerini duyduğumuz “ifade özgürlüğü şampiyonları” da ortalıkta görünmüyordu.

Daha önce; çevirisini yapıp internete “köktenci” videolar koymak, Filistinli grupları savunan akademik makaleler yazmak, İsrail'e yönelik sert eleştirilerde bulunmak ve hatta televizyon kanalları içerisinde Hizbullah kanalının bulunması gibi sebeplerle Müslümanların yıllardır ABD'de nasıl hapse atıldıklarını ele alan bir çalışma yapmıştım. Bunlar, İsrail'i veya (daha tehlikeli ve daha nadir bir şekilde) Yahudiliği eleştiren kişilerin işini kaybetmesi veya kariyerinin bitmesinin çok daha ötesindeydi. Umarım, bu hafta gerçekleşen “ifade özgürlüğü değerleri şöleni” bir sonraki adımda, daha geniş çapta, tüm bu saydığım konularda da ortaya çıkar. Çünkü bu mesele sadece birkaç kişinin gerçekleştirdiği bir eylem değil. Batıda, çoktandır devam eden ve git gide büyüyen bir şekilde, temel siyasi hakların ihlal edilmesi söz konusu.

İfade özgürlüğü aktivizminin merkezinde her zaman X fikrini duyurma hakkını savunmak ve X fikrine katılmak arasındaki ayrım vardır. Bazı kişiler bunu kavramakta zorlanırlar. Fikrin kendisine karşı çıkabilirken, hoş olmayan bazı fikirleri ifade etme hakkı savunulabilir. Bunda büyük bir çelişki yoktur. “Amerikan Sivil Özgürlükler Birliği” (ACLU), son derece aktif bir şekilde, neo-Nazilerin haklarını ve soykırımdan sağ kurtulan Yahudiler'in yaşadığı Skokie (Illinois)'e bir yürüyüş düzenleme taleplerini savunuyordu. Amaçları yürüyüşe katılmak değildi; onları ifade etme haklarını savunurken, aynı zamanda bu fikirlerin “grotesk” olduklarını söyleyerek bu fikirleri kınadıklarını da açıkladılar.

Fakat bu haftaki ifade özgürlüğü hakkını savunma meselesi, yeni bir ilkenin varlığına işaret etti: ifade özgürlüğünü savunan kişi sadece o ifadeyi duyurma hakkını savunmuyor, o ifadenin içeriğini de onaylıyor. Birçok yazar şunu istiyor: öldürülen karikatüristlerle “dayanışma” içinde olduğunu göstermek, yalnızca saldırıyı kınamak ve karikatüristlerin istediklerini yayımlama hakkını savunmak anlamına gelmiyor. Aynı zamanda, bu karikatürleri yayımlamaları gerektiğini savunmak ve hatta bu karikatürleri yayımladıkları için onları tebrik etmek anlamına geliyor. Slate dergisi editörü Jacob Weisberg, “Charlie Hedbo saldırısına en iyi tepki kutsal olana küfür içeren hicivleri daha da çoğaltmaktır.” diyor.

Charlie Hedbo tarafından yayımlanan karikatürlerden bazıları sadece saldırgan değil, aynı zamanda oldukça bağınaz. Bunlardan bir tanesi, Boko Haram'ın Afrikalı seks kölelerini "welfare queen" (dolandırıcılık ve hile yoluyla aşırı zengin olmuş kişi anlamında, özellikle kadınlara yönelik, Amerika'da kullanılan bir deyim) olarak göstererek alay ettiği, yukarıdaki karikatürdür. Diğerinde ise, İslam adı altında köktenci eylemler bulunan grupların şiddetini kötülenin ötesine geçerek; Muhammed'i aşağılayıcı bir şekilde tasvir etmişlerdir. Bu karikatürlerle, Fransa'da azıcık bile güçleri olmayan, hatta yüksek oranda dışlanmış ve hedef gösterilmiş göçmen bir grup olan Müslümanlarla alay etmişlerdir.

Fakat önemi yok. Karikatürleri muhteşem ve kutlanması gerekiyor. Sadece ifade özgürlüğü temelinde değil, aynı zamanda içerikleri bağlamında da... *The New York Times*'da, "Kutsal Şeylere Küfür Etmeye İhtiyacımız Var" başlıklı köşe yazısında, Ross Douthat "kutsal şeylere hakaret edebilme (diğer bir deyişle töhmet) hakkımız liberal düzen için esas gerekliliklerdendir. [Şiddeti provoke eden] bu tür hakaretler elbette savunulması gereken şeylerdir. Çünkü bu, açık bir şekilde, özgür bir toplumun en önemli kazanımlarındandır." dedi. *New York Magazine*'den Jonathan Chait ise şöyle diyor: "Eylemin kendisini savunmadan, [hakaret etme] hakkını savunamayız." *Vox*'tan Matt Yglesias ise çok daha incelikli bir bakış açısına sahip fakat yine de yazısını şöyle bitiriyor; "Peygambere hakaret etmek bu karikatürleri yayımlamayı amaçsız bir eylemden, cesur ve hatta gerekli bir eyleme dönüştürüyor."

İfade özgürlüğü hakları ve özgür basın için dayanışma içerisinde olmayı göstermek amacıyla, bu yeni ilkeye uygun bir şekilde davranarak, din ve dindarlar hakkında, birkaç küfür içerikli ve rahatsız edici karikatür yayımlıyoruz:

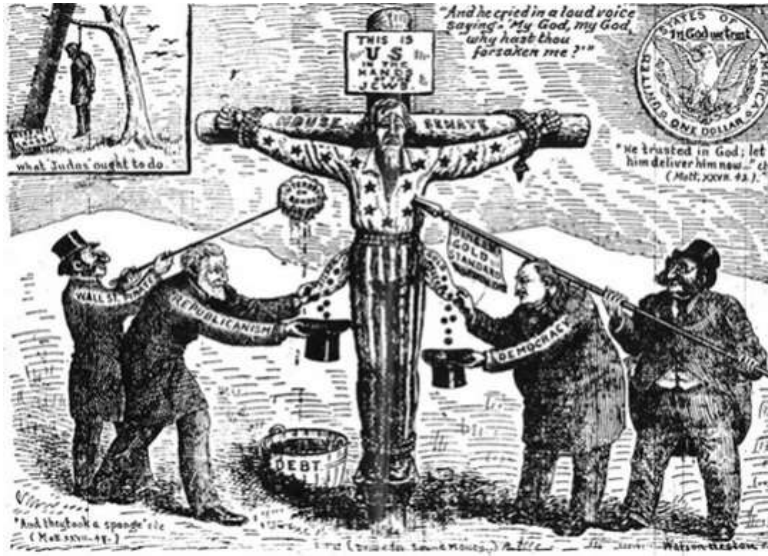

Al-Watan, July 27, 2002 (Qatar)

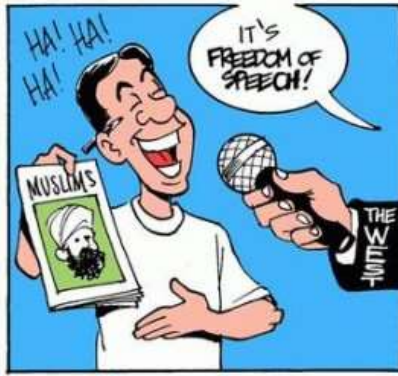
Al-Watan, July 27, 2002 (Qatar)

Ve aşağıda da, Brazilyalı karikatürist Carlo Latuff'un küfür içerikli veya bağınaz olmayan, son derece zekice hazırlanmış, kışkırtıcı çizimlerini yayımlıyoruz:

DRAWING ABOUT MUSLIMS...

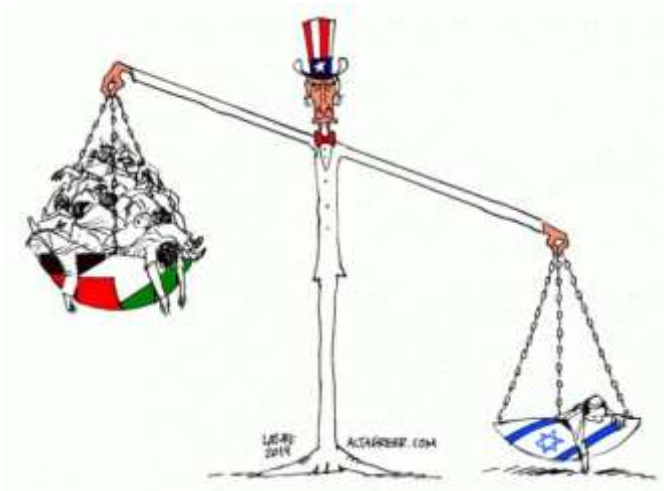
DRAWING ABOUT JEWS...

LARFF 2012

LARFF
2014
MIDDLE
EAST
MOMOR

Şimdi benim ifade özgürlüğü hakkını savunmak için yaptığım bu cesur adımı kutlama zamanı mı? Bu hakaret içerikli karikatürleri yayımlayarak, siyasi özgürlüğü ve özgür basın ile dayanışmayı mı amaçlamış oluyorum? Eğer, Salman Rushdie'nin söylediği gibi, her dini korkusuzca saygısızlığa uğratabiliyorsak, batı değerlerini kabul etmeye yönelik görevimi yerine getirmiş mi oluyorum?

Bu Müslüman karşıtı karikatürleri yayımlayabilmeye yönelik talebini ilk gördüğümde, içimdeki sinizm bana şunu düşündürdü; bu belki de gerçekten sadece bir taraftan daha ayrıcalıklı grupları korurken, diğer taraftan bazı dinlerle ve onların mensuplarıyla ilgili bazı rahatsız edici ifadeleri onaylamak ile ilgilidir. Özellikle; batı, yıllarını Müslüman ülkeleri bombalamakla, istila ve işgal etmekle ve masum Müslümanları öldürmek, işkenceye maruz bırakmak ve hukuksuz bir şekilde hapse atmakla harcamışken ve Müslüman karşıtı ifadeler, bu politikaları desteklemeyi sürdürebilmek için hayati bir etken haline gelmişken...

Bu yüzden, çok sayıda batılının Müslüman karşıtı karikatürleri, ifade özgürlüğü temelinde değil içeriklerini onayladıkları için övmesini görmek çok şaşırtıcı olmadı. İfade özgürlüğünü savunmak, hedef alınan fikirlerin içeriğinden hoşlandığında, hakarete uğrayan grubun bir parçası olmadığında, ya da aktif olarak o gruba karşı nefret duyduğunda, her zaman kolaydır. Doğrusunu söylemek gerekirse, böylece şu durum kendi kendini kanıtlamış oluyor: eğer açıktan açığa Siyah karşıtı veya anti-Semitik yazıları ve konuşmalarıyla tanınan bir yazar bu fikirleri nedeniyle öldürülürse, ifade özgürlüğü haklarıyla “yalan” dayanışmanın yeniden yayılmasına yönelik geniş bir çağrı yapılmayacaktır. Aslına bakılırsa, Douthat da, Chait de, Yglesias da, böyle rahatsız edici fikirlerin yayımlanması için çağrıda bulunurken, şunu açıkça belirtme zahmetini gösteriyor: üçü de bunların sadece belirli vakalarda, tepki olarak şiddet tehlikesinin olduğu ve şiddet uygulandığı durumlarda yapılacak bir çağrı olduğunu söylüyor. (Yani, pratik olarak bakıldığında, sadece Müslüman karşıtı ifadeler için söylemiş oluyorlar.) Hatta Douthat kutsal şeylere hakareti savunmasının sınırlarını nasıl çizdiğini italik yazı biçimini kullanarak vurguluyor: “ ‘bu tür’ hakaretler elbette savunulması gereken şeylerdir.” Douthat'ın Chait'in ve Yglesias'ın argümanlarını içinde barındıran geçerli bir fikri kabul etmek zorundayız: medya kuruluşları (haksız yere hakaret içerikli yayımlamalar yapmaktan kaçınma arzusundan ziyade) batının önde gelen yayın kuruluşlarından çoğunun yaptığı gibi, bunları yayımlamaktan korktukları için kaçındıklarında, burada gerçekten bir sorun var demektir; özgür basına gerçek anlamda bir tehdit... Fakat Batı'da, adli takibattan tutun, tutuklanmaya ya da işini kaybetmeye kadar, oto sansür uygulamaya veya bastırmaya mecbur kılan her türlü tehlikeli tabu mevcut. Neden Müslümanların uyguladığı şiddet en büyük tehdit olarak algılanıyor? (Burada medya kuruluşlarının bu karikatürleri haber niteliği taşıdıkları nedeniyle yayımlayabilip yayımlayamayacağını tartışmıyorum; asıl odaklandığım mesele, bunu olumlu bir şekilde, onay alarak, “dayanışma” adı altında yayımlamaları)

Bu yazının temelde bu meseleye odaklanması gerektiği üzerine tartışırken, Charlie Hedbo'nun Müslümanlar için yaptıklarına benzer bir şekilde, Yahudilikle alay eden karikatürler yapmaları ve Yahudilerin kutsal figürleri ile ilgili kötü sözler söylemeleri için iki ya da üç karikatüriste görev vermeyi amaçlamıştık. Fakat, popüler batılı karikatüristlerden hiç biri, hiciv amacı taşısa bile, Yahudi karşıtı bir karikatürün altında imza atmak istemedikleri için, bu fikri gerçekleştiremedik. Çünkü, eğer bunu yapsalardı, en iyi ihtimalle, işlerini kaybedebilirlerdi. İslam ve Müslüman karşıtı yorumların ve karikatürlerin batı medya kuruluşlarında beş paralık değeri yok; güçlü olan tabu Yahudi karşıtı imgeler ve sözlerdir. Douthat, Chait, Yglesias ve onlarla aynı zihniyette olan ve ifade özgürlüğü için mücadele eden kişiler neden Yahudi karşıtı materyallerin yayımlanması için dayanışma çağrısında bulunmuyorlar? Evet, The New York Times gibi kuruluşların nadiren de olsa böyle ifadeler yayımladıkları doğru. Fakat bunları sadece o yayınları bağnaz buldukları ve kınadıkları için yayımlıyorlar, onlarla “dayanışma” içinde olmak için değil.

Büyük karikatürist Ann Telnaes'e saygısızlık etmek istemem, bu yazdıklarım sadece "herkese eşit şekilde hakaret eden" Charlie Hedbo meselesi özelinde değil. Bill Maher, Sam Harris ve diğer İslam karşıtlığı saplantılı kişiler, Yahudilikle, Yahudilerle ve/veya İsrail ile de nadiren de olsa alay edeceklerdir. Eğer zorunda kalırlarsa, belirli olaylarda, nadiren de olsa Yahudilikle ve Yahudilerle ilgili eleştirilerde bulunabilmektedirler. Ama saldırılarının çok büyük çoğunluğu İslam'ı ve Müslümanları hedef almaktadır; Yahudiliği veya Yahudileri değil. Gülünç olan şey şu ki, ifade özgürlüğü ve seküler ateizm bahane edilirken, asıl hedef her zaman Müslüman karşıtlığı üzerinden sürüyor. Ve ne tesadüftür ki, İslam karşıtı saldırgan ifadelere yönelik bu özel düşkünlük, hükümetin askeri dış politika ajandasını beslemek için doğru zamana denk düşüyor.

Bunun ne kadar doğru olduğunu görmek için, hakaret içerikli ifadelerin kullanımında "fırsat eşitliği"ni savunan Charlie Hedbo'nun, 2009'da bir yazarını anti-Semitik bir cümle kullanması nedeniyle kovmasını ele alabiliriz. (yazar daha sonra "nefret suçu" ile suçlanmıştır). Şimdi bu hakaret içerikli ifadelerin kullanımında "fırsat eşitliği" mi demek oluyor?

Hakaret içerikli fikirlere tepki olarak şiddet ile tehdit etme meselesi, İslam adı altında yapılan eylemler ve Müslümanların köktenci talepleri ile ilgilidir. Terrence McNally'nin 1998'de, İsa'yı bir eşcinsel olarak anlattığı "Corpus Christi" oyun, bomba tehditleri yüzünden defalarca iptal edildi. Larry Flynt, Hustler'ın farklı ırklardan olan çiftleri pornografik bir şekilde tasvir etmesine karşı çıkan beyaz "üstüncü" bir evanjelik tarafından felç edildi. Dixie Chicks grubunun üyeleri, Irak Savaşı nedeniyle George Bush'u kamuoyu önünde eleştirdikleri için yüzlerce ölüm tehdidi aldılar ve güçlü bir korumaya ihtiyaç duydular; en sonunda da korkudan özür dilemek zorunda kaldılar. Yahudi ve Hıristiyan fanatizmi ile teşvik edilen şiddet nelere yol açtı? Kürtaj yapan doktorların öldürülmesinden, gay barların bombalanmasına, Batı Şeria ve Gazze'nin 45 yıl boyunca, Tanrı'nın o toprakları elde etmelerini buyurduğunu öne sürerek (yine dini sebeplerle), hem Amerika hem İsrail tarafından vahşice işgal edilmesine kadar birçok katliama... Ve bunların hepsi devletin sistematik şiddetinden ayrı olarak, batının sürdürdüğü dini mezhepçilik nedeniyle ortaya çıkmaktadır.

The New York Times yazarlarından David Brooks Hıristiyan karşıtı önyargıların, şu ana kadar bir kere bile Hıristiyan olmayan bir başkan seçmemiş olan Amerika'da nasıl yaygınlaştığını yazdı. Yazıda Illinois Üniversite'nde, Roman Katoliklerin eşcinsellik üzerine olan fikirleri nedeniyle işten kovulduğu anlatılıyor. Fakat yazar aynı üniversitenin, İsrail'in Gazze'ye saldırıları sırasında, üzerine attığı bir tweet nedeniyle, Profesör Steven Salaita'nın kadro sözleşmesini iptal ettiğinden bahsetmeyi unutmuş.

Ortada çok gerçek, güçlü ve kesin bir tabu var. Amerika'da bu nedenle birçok fikir bastırılıyor ve Brooks büyük olasılıkla bunun varlığını bile kabul etmeyecek. Bu konu ABD'de kesinlikle Müslümanları ve İslam'ı eleştirmekten çok daha büyük bir tabu. Bu konudaki eleştirileri ancak, çok ana akım bir takım çerçevelerde, çok nadiren, bir kişi laf arasında konu ederse duyuyoruz.

Şu noktayı vurgulayalım: batıda fikirlerin ve bakış açılarının bastırılması için birçok yol var. İnanıyorum ki, bu İslam karşıtı karikatürlerin yayımlanması yönündeki talepler, bu fikirlerin de yayımlanmasının olumlu karşılanması yönündeki talepleri doğurduğunda, ifade özgürlüğü ilkelerine başvurma konusundaki samimiyetleri ortaya çıkacaktır. Bir kişi bunları yayılmadan

ifade özgürlüğünü savunuyorsa, hedefte saldırgan fikirler vardır. Ama eğer konu bu değilse, haydi bu yeni ilkeyi adil bir şekilde uygulayalım.

CHARLIE HEDBO VE BATI LİBERALİZMİ

Abdullah El Arian

İslam yüzyıllardır Batı tarafından haksız yere eleştiriliyor ve alay konusu ediliyor.

Batı başka bir korkunç felaket ile sallanıyor; bir hiciv dergisinin olan Charlie Hedbo'da yazan Fransız gazeteci ve karikatüristlerin şiddetli ölümü... Faillerin bu eylemi, dergide yayımlanan karikatürlerin Müslümanlara yönelik hakaretler içermesine tepki olarak gerçekleştirdiği görülüyor. Bir diğer düşünce ise, bu kişilerin ABD'nin Afganistan ve Irak'ı işgali nedeniyle radikalleştiği yönünde.

Hem Fransa halkı ve hem de dünyanın diğer ülkelerindeki insanlar, saldırının kınanması için birleştiler ve Fransız otoriteleri, saldırganların izini sürmek için devletin tüm emniyet teşkilatı harekete geçirdi.

Müslümanların neden olduğu şiddetli olaylarda, birbirini takip eden çeşitli kamuoyu tartışmaları batı medeniyetinin temel değerlerini (ki bunların en önemlisi ifade özgürlüğüdür) devam ettirmek için verilen kararlı sözlere dönüştü ve bozularak İslam'ın bu özgürlüğe sözde saldırısı konusunda birbirini suçlama haline geldi. Sonuç olarak, yayınlarının Müslümanlara ve siyahlara yönelik ırkçılığının tarihine aldırmadan, kederin doğal dışavurumları ve kurbanlar için sempati beslemek, Charlie Hedbo karikatürlerine yönelik yüce gönüllü liberal bir destek haline geldi.

Hegemonik anlatı

İnsanlar, Batı liberalizminin hegemonik anlatısını eleştirmeden benimseyince, dünyada ifade özgürlüğü için en büyük tehdidin İslam ve Kuzey Kore olduğunu sanabilirler. Bu olayları, geniş bağlamı ve güç ilişkilerini ele almadan çerçevelendirmek, günümüzde dünyanın başını derde sokan derin çatışmalar için akla uygun bir şekilde anlamamızı engelliyor.

Batılı liberallerin İslam'ın sözde hoşgörüsüz tutumuna karşı özgürlük talebinde bulunmaları farzetmek, günümüzdeki gerilimlerin altında yatan tarihi görmezden gelmek olurdu.

Gerçek şu ki, batı toplumlarını kutsallaştırılmasına neden olan çeşitli özgürlüklerle ilgili iddiaları destekleyen liberal idealler oldukça, bu ulvi ilkelerin altında sömürüden ve boyun eğmeden muzdarip olan toplumlar da olacaktır.

Demokratik bir yönetim temelinde, ifade özgürlüğü ve dini gerekleri yerine getirme özgürlüğü öğretisi bakımından, modern liberal toplumların dayanaklarını kursalar bile, Aydınlanma düşünürleri, ırk hiyerarşisine dayalı bir dünya inşa etmeyi ve sömürge devletleri kontrol etmek için kullandıkları şiddete dayalı gelişen yeni Avrupa imparatorluklarının genişlemesini desteklemeye yönelik ifadeleri bakımından nereseyse evrensel bir duruşa sahiplerdi. Bu düşünürler, "akıl" ve "rasyonelite" temelinde kurdukları Yahudilere, Müslümanlara ve siyahlara yönelik ırkçı görüşlerini, modern öncesi düşünme biçimlerinden elde edilen fikirlerden daha iğrenç kıldı.

Bu ırkçı ifadeler ister Aydınlanma düşünürlerine ister Charlie Hedbo karikatürlerine ait olsun, bu provokatif görüşler, geçerli daha geniş siyasi projelerden ayrılamaz.

“İmparatorluk”un onur kırıcı yapısı

Avrupa dahilinde, batılı liberal ideallerin savunucuları ırkçı ve ayrımcı görüşlerini hiç bir zaman gizlemedi. 20. Yüzyılın ortasında milyonlarca insanın katledilmesine neden olan faşist hareketin yükselmesine engelleyemediler. II. Dünya Savaşı sonrası oluşan yıkımdan sonra bile, Avrupa'nın yıkım açlığı hala giderilmemişti. Sonraki 20 yıl boyunca sömürge halkları Avrupa güçlerinden bağımsızlaşma mücadelesine devam ettiler.

Cezayir halkının özgürleşmesini desteklenmesi konusunda, bir çok Fransız liberal entelektüeli Cezayir mücadelesini desteklemek yerine, kitlesel işkencelere ve 150.000'in üzerinde Cezayirlinin ölümüne göz yumdu.

“Bu insanların hepsi, aynı Bretonların ve Almanların sarı saçlı doğması gibi, kalplerinde öfkeli bir fanatizm ile doğdular. Bu insanlar insan ırkı için ölümcül sonuçlar doğurursa, bu benim için şaşırtıcı olmayacak.”

Avrupalı Yahudiler üzerine yazılan bu cümleler bir Nazi Almanyası propogandacısına ait değil, son günlerde ismini ifade özgürlüğü savunucusu olarak sıkça duyduğumuz, 18. yüzyıl Fransız filozofu Voltaire'a ait.

Voltaire'in İslam hakkında görüşleri bundan farklı değil. Voltaire'in yazdığı, Hz. Muhammed ile “yanlış ve barbar bir mezhebin kurucusu” diye dalga geçen bir oyunu vardır.

Böyle inançları benimsemiş olan hicivcilerin, devlet yetkililerinin ve filozofların haklarını savunurken, #JeSuisCharlie hashtag'i, saldırıdan saatler sonra dergiyle dayanışma amacıyla popüler bir anlam kazanıyor. Bu tarihi dikkate alınca şu açıkça görülüyor ki; kültürel üretim meselesinde her zaman bağlam önemlidir. Yıkıcı politikalar, ırkçılık ve diğer nefret söylemleri ve davranışları olmadan başarıyla takip edilemez.

İslamofobi her tarafa nüfuz ediyor

Kitlesel bir katliama neden olan Anders Breivik'i ya da ABD hükümetinin Müslüman mahkumlara uyguladıkları işkenceler ile ilgili son çıkan raporları sadece batılı liberal idealler temelinde kavrayamayız. Yine de, her yana yayılan bir İslamofobik atmosferin yükselişini düşündüğümüzde, ABD ve Avrupa'da öne çıkan söylemlerde görülen böyle bir şiddetin nasıl mümkün olduğunu ve normalleştiğini anlayabiliriz.

Müslüman azınlıkları rencide etme eğiliminde olmadan uygun bir konuşma nasıl olur sorusunun önemi, daha geniş toplumdaki aşındırıcı etkilerinin potansiyali ile ilgilidir. Aynı şekilde, Batı hükümetleri, Müslümanların radikalleşmesine neden olacağını düşündükleri fikirlerin ve mesajların yayılmasını engellemek için yoğun bir çaba içerisinde. Burada ifade özgürlüğüyle ilgili tüm iddialar çürüyor. İnsan haklarını suistimal etmeyi ve kendi vatandaşlarının radikalleşmesini kolaylaştıran Müslüman karşıtı kültürel üretimin rolünü düşünmeleri gerekiyor. Müslüman karşıtı terör dalgasının geçtiğimiz on yılda gösterdiği artışa hepimiz şahit olduk.

Bill Maher ve Sam Harris'in İslamofobik argümanları ile ilgili bir yorum yapan din uzmanı Karen Armstrong şöyle diyor "bu konuşmalar toplama kamplarını doğurur." Müslümanlara karşı uygulanan dehumanizasyon politikaları anti-Semitik düşüncenin daha önceki yüzyıllarda uyguladığı politikaya benziyor. İkisi de aynı zehirli dışlayıcı mantıktan çıkıyor.

Aslına bakılırsa, batılı ülkeler, Orta Doğu'daki otoriter rejimleri destekledikleri için liberal değerlerinden ötürü bir vicdan azabı yaşamıyor. Fakat bu durum, radikal köktencilğin yükselmesi için bastırıcı bir iklim doğuruyor. Batı toplumları, sosyal birleşmenin yükselmesi söz konusu olduğunda ifade özgürlüğünü destekleme konusunda da aynı istekliliği göstermiyor.

Fransa, geçen yaz yaşanan savaş sırasında Gazze ile dayanışmayı yasaklamıştı. Devlet, "sosyal düzeni bozmak" için çalışan yazarlara, çizirlere ve hatta karikatüristlere dava açmıştı. Fransa Başbakanı Manuel Valls, dava edilen sanatçılar için son derece sağlam bir konuşma yapmış ve "Nefret yaratacak bu yazıları engellemek için bir şey yapmayalım mı? Elbette yapacağız." demişti.

2008'de, Charlie Hedbo'nun editor, bir yazarını, anti-Semitik bulduğu için dergiden kovmuştu.

Bu noktada, ulusal diyaloglardan dışlanmaya devam eden batılı Müslümanlar, sosyal bütünlük bağlamında ele alınıyor. Radikal ayrımcılığın tarihsel devamlılığı, bir çok Müslüman ülkedeki stratejik hedeflerin izlenmesinde son yirmi yılda yaşanan artış ile birlikte, ABD kamuoyuna nüfuz eden bir kuşku ve düşmanlık atmosferine ve Avrupa'nın hoşgörüsüzlüğünün mirasının yeniden canlanmasına neden oldu.

Köktencilerin şiddet içerikli davranışlarını anlamak ve bu davranışları etkisiz bir halde getirmek için, bu trajik vakaları ifade özgürlüğü çerçevesinde değil, bu bağlamda ele almak gerekir. Voltaire'den ve Aydınlanmadan günümüze, modern batılı söylem artık İslam eleştirisi yapmaya doymuş olmalı.

Buna karşın, bazı Müslümanlar tarafından gerçekleştirilen bu tiksindirici şiddet, son derece yeni bir olgudur. Batı liberalizminin "ideal" olarak tanımladığı bu meseleyi övmek yerine, bunun bir hata olduğu gerçekliğiyle yüzleşmek zorundayız.

Abdullah Al-Arian Georgerown Üniversitesi'nde yardımcı doçent, "Answering the Call: Popular Islamic Activism in Sadat's Egypt" (Çağrıya Cevap: Popüler İslamcı Aktivizm) kitabının yazarı.

Kaynak: Aljazeera.com

Dünya Bülteni için çeviren: Cansu Gürkan

İFADE ÖZGÜRLÜĞÜNÜN GETİRDİĞİ SORUMLULUKLAR VAR

Sally Kohn

Fransa’da, hiciv dergisi Charlie Hedbo’ya yönelik gerçekleştirilen çirkin saldırı sonucunda, birçok kişi “Je suis Charlie” yazarak, dayanışma tweet’leri attı. Fakat ben yapmadım. Çünkü ben Charlie değilim.

Tartışmaya gerek bile yok, elbette ifade özgürlüğü hakkını destekliyorum. Bunun yanında, yapılan eylemlerin sorumluluk içinde ve saygılı bir biçimde yapmak gerektiğine de inanıyorum. Dünyadaki 1.6 milyar Müslüman’ı aşağılayan Hz. Muhammed karikatürlerini de işte bu yüzden paylaşmadım. (Ve hayır, hiçbir zaman Yahudiliği ve Hıristiyanlığı aşağılayan Charlie Hedbo karikatürlerini de paylaşmadım.)

Twitter’da gelen tepkilerin aksine, Charlie Hedbo’nun çalışanlarının öldürülmesini hiçbir şekilde tasvip etmiyorum. Bu kesinlikle son derece onur kırıcı ve tamamen yanlış bir fikir. Charlie Hedbo gibi yayınların ifade özgürlüğü hakkını korumak ve savunurken aynı zamanda bu karikatürlerin gereksiz bir şekilde saygısız ve saldırgan olduğuna inanmak mümkün.

Diğer insanların da işaret ettiği gibi, Paris saldırılarından sonra, ifade özgürlüğünü desteklemekle, fiili olarak o ifadeyi desteklemeyi birleştirdik. Fakat şüphesiz, örneğin, Ku Klux Klan örgütünün veya “god hates fags” (Bir Baptist Kilisesi tarafından kullanılan eşcinsel karşıtı bir slogan; “Tanrı Eşcinsellerden Nefret Eder”) protestocularının da ifade özgürlüğünü desteklemem de, bu onların nefret dolu mesajlarını desteklediğim veya onlara katıldığım anlamına gelmiyor. Bazıları, medyanın Charlie Hedbo’nun İslam karşıtı karikatürlerini tekrar basmasını konusunda ısrar ediyor ve basmamamın korkaklık olduğunu düşünüyor. Bu, en basit ifadeyle, ifade özgürlüğünü açıkça çarpıtmaktır. Charlie Hedbo’nun karikatüristlerinin ifade özgürlüğünü desteklemek ile bazı karikatürlerinin içeriğini saldırgan ve saygısız bulmak arasında bir tutarsızlık söz konusu değil.

Ben bir İslam uzmanı değilim, ama şurası net ki, İslam’ın bazı yorumları, Hz. Muhammed’in tasvir edilmesini dine küfür etmek olarak görüyor. Bu, yapılan tasvirleri dine küfür etmek olarak algılayan tüm Müslümanların, buna şiddet yoluyla karşılık vereceği anlamına gelmiyor. Fakat radikal azınlık, ve Orta Doğu uzmanı Juan Cole’u de söylediği gibi, diğer kişileri de radikalleştirebilmek için, peygambere karşı yapılan böyle karalamaları kullanıyorlar.

Ne yazık ki, Batı’da tüm İslam dünyasının bu fikirlerle zehirlenmiş olduğunu düşünen ve Yahudilik ve Hıristiyanlık tarihiyle ilgili birçok metinde birçok şiddet ve hoşgörüsüzlük olmasına rağmen, (sadece) İslam’ın özünde nedense şiddet ve hoşgörüsüzlük içerdiğini düşünen insanlar var. Fakat İslam’ın dar ve şiddet içerikli bir yorumunun tek doğru yorum olduğuna inanma hatasında düştüğümüzde, tüm İslam dünyasının tam olarak böyle düşünmesini isteyen radikal yobazların zihniyetine girmiş oluruz.

Gerçek şu ki, Müslüman dünya sadece Suudi Arabistan ve İran, ya da Endonezya ve Mali liderliklerinden ibaret değil. Ve Amerika’da henüz yapılmamışken, farklı Müslüman ülkelerde kadın başkanlar seçiliyor veya atanıyor. Lübnan’da ve Ürdün’de eşcinsel hakları oldukça gelişmiş ve eşcinsel barlar hala varlığını sürdürüyor. Ne yazık ki, Amerikalıların yüzde 60’ı Müslümanlar hakkında bilgi sahibi değil, birçoğu sadece medyanın teröristler hakkında yaptığı yayınları biliyor.

İslam dünyasında çok çeşitli yorumların ve pratiklerin olduğunu, din uzmanlarının ve dini liderlerin arasında da bu konuda çeşitli tartışmalar yapıldığını gözden kaçırmamak gerekiyor.

Charlie Hedbo, Hıristiyanlara yönelik hakaret içeren karikatürleri yüzünden saldırıya uğrasaydı, özellikle Birleşik Devletlerden, dergi için benzer bir destekleme gelir miydi merak ediyorum. Bunların ötesinde, bundan bir ay önce, aynı insanlar, “İslam’la mücadele” ile ilgili bir vicdan azabı yaşamıyorlardı, çünkü yanlış nitelendirilen ve hakarete uğrayan kendi dinleri değildi. Charlie Hedbo’yu desteklemeye yönelik bu çabanın sadece şiddete karşı çıkmak veya ifade özgürlüğünü savunmak için değil, İslam’ı kötülemek için bir fırsat olarak yapıldığını düşünmek beni tedirgin ediyor.

Doğrusunu söylemek gerekirse, Paris saldırısının yapılmasıyla aynı gün, Colorado’da, NAACP (Siyahi İnsanların Gelişmesi için Ulusal Birlik) ofisinin dışına da bir bomba yerleştirilmişti. Neyse ki bu saldırıda kimse hayatını kaybetmedi. Fakat sonuç olarak ABD topraklarında bir bomba vardı ve bu ana akım medyada hiç yansıtılmadı. Şunu rahatlıkla söyleyebiliyorum ki, bir saldırı, şüpheliler Müslümanlar olduğunda, çok daha fazla dikkat topluyor.

Sesimi kamuoyuna duyurabilen birisi olarak, ifade özgürlüğü benim için bir megafondan daha değerlidir. İfade özgürlüğü, benim istediğim her şeyi istediğim zaman söyleyebilme özgürlüğüm anlamına gelirken, pratikte kelimelerimin etkisi ve benim fikirlerimi paylaşmayan kişilerin söylediklerimden nasıl etkileneceği üzerine dikkatle düşünmeye çalışırım.

Kişisel olarak, sadece söylemek istediğim şeyleri değil, duymak istediğim şeyleri söylerim. Bu yüzden, örneğin, insanların dini inançlarını hiçbir zaman kötülemem veya kınamam, çünkü inançlı insanların beni dinlemesini isterim. Günümüzde, tüm dinler katı gelenekten çıkıp gelişmekle ve modernliğe ayak uydurmakla yüz yüze ve bu yüzden ben söylediklerimin açık olmasını ve bu gelişmeyi desteklemede inşa edici bir payı olmasını istiyorum.

Bir başka ifadeyle, ağzımı açtığımda, bir problemin parçası olmak istemiyorum, bir çözümün içinde olmak istiyorum. İslam’a, Hıristiyanlığa ve Yahudiliğe ve genel olarak topluma, daha demokratik, özgür, açık ve kapsayıcı olabilmeleri için yardım etmek istiyorum. İfade özgürlüğü bu proje için en temel esastır. Ve saygı da aynı şekilde. Paris’teki çirkin saldırıdan sonra, ifade özgürlüğü ve saygının el ele gitmesi gerektiğini hatırlamak önemlidir.

Sally Kohn, aktivist, köşe yazarı ve televizyon yorumcusu. Twitter’da [@sallykohn](https://twitter.com/sallykohn) hesabından takip edilebilir.

Dünya Bülteni için tercüme eden: Cansu Gürkan

CHARLIE HEBDO VE YÜKSELEN AVRUPA SAĞI

Anne Norton

Charlie Hebdo katillerini kınıyorum. "Je suis Charlie" söylemine davet edenleri de kınıyorum. Katilleri kınamak taassubu kucaklamayı gerektirmez. Charlie Hebdo'yu kucaklama isteği Avrupa sağa dönüşüne aittir.

#jesuischarlie dayanışma anlamına gelebilir ama taassubla sınırlanan bir kimliğe de davet eder. Charlie Hebdo zayıfı ezerek güçlüyü savunan bile bile saldıran küfürbaz bir dergidir. Derginin en çok yaptığı şey Müslüman azınlığı oltaya takmaktı ki her geçen gün daha saldırgan ve daha pornografik küfürler geliştiriyorlardı.

Fransa'da Müslümanlar, özellikle de dindar Müslümanlar, günlük hakaretlere ve kurumsal ayrımcılığa maruz kalan bir azınlıktır. Charlie Hebdo Müslümanları sürekli kanca burunlu çizerek ahlaki cesaretini gösterdi, onları seküler elitlerin eğlencesi haline getirdi. Ölümlere yas tutuyorum. İfade özgürlüğünü savunuyorum fakat bunun bir parçası olmak istemiyorum. Ben Charlie Hebdo değilim.

Onlar yazma ve istedikleri şeyi yayınlama özgürlüğüne sahipler. Bu haklarını savunmalıyız fakat Charlie Hebdo'yu övmek ya da onlara katılmak zorunda değiliz. Utanç verici karikatürlerini yayınlamak ya da bağnazlıklarını savunmak zorunda değiliz. Bizim böyle davranmamızı istemeleri ifade özgürlüğüne yapılmış bir başka saldırıdır. Bizden istenen şey kendi irademizle konuşmak değil de başkalarının bize dikte ettiği senaryoyu konuşmaktır.

Ben bütün bunları kucaklayan bir Avrupa'dan korkuyorum.

#jesuischarlie söylemi eğer Charlie değilseniz bizden değilsiniz yabancısınız diyor. Bize karşı onlar (ve onların kimler olduğunu biliyorsunuz). Liberal görünen #jesuischarlie'cilerle Fransız Sağının Le Pen'i arasında babayla kız ilişkisi gibi yakın bir ilişki vardır. İkisi de kime ait olmadıklarını bilir. Her ikisi de kültür ve pratikte birleşik tek bir Fransa arar. Her ikisi de dindar Müslümanları hatta Müslümanların hepsini, -Arap kökenli olmaları bile yeterlidir- Fransa'nın, hatta Batı'nın sınırları dışına taşımaya çağırır.

Kurbanların fotoğraflarında bunu görebiliriz. Kurbanlarda iki Arap isimli çalışan var: Metin yazarı ve polis.

İstedikleri Fransa hususunda anlaşamamalarına rağmen, Fransız Sağ ve Solu büyük oranda dini sembollere dayalı farklılıkların olmadığı, kamusal uygulamalarda eşit tek bir halkın olduğu Fransa istemektedir. Sağ ve Sol "asimile edilemeyeni" dışlar ve "entegrasyon sorununa" hayıflanır. Onlar kendileri gibi olmayanın ritüel olarak aşağılanmasını, dayanışma için bir fırsat olarak değerlendirirler.

"Je suis charlie" söylemi zorunlu birlik yaptırır: Hepimiz Charlie olmalıyız, hepimiz bu konuda hem fikir olmalıyız, hepimiz bir olmalıyız.

Hayır. Bizimle aynı fikirde olmayanlara da değer verebilmeli ve onlar için de ağlayabilmeliyiz.

Ben yas tutuyorum. Haksız ve utanç verici saldırı için kızgınım. Kaybedilen hayatlar için üzgünüm-bütün hayatlar için, en az katillerin ilk kurbanlarından olan polis memuru Ahmed

Merabet'e üzüldüğüm kadar. Onun cinayeti ki tek görünen cinayetken neredeyse görünmez hale getirilmiştir. Memur Merabet Charlie Hebdo'yu korumak için oradaydı. Bu onun göreviydi. Bu, cesarettir. Bu, ifade özgürlüğünü savunmaktır. Memur Merabet , daha geniş bir Fransa, daha güzel bir Avrupa'yı hak etmektedir.

Kaynak: Huffington Post

Dünya Bülteni için çeviren: Sümeyye Sel Odabaş

'FRANSIZ KALMA'NIN DAYANILMAZ KORKUSU

Akif Emre

Dün Paris'te bir mizah dergisine yapılan kanlı saldırının etkilerini şimdiden hissetmeye başladık. Bu yazı kaleme alındığında saldırganların kimliği henüz belli değildi. Gerek saldırıya uğrayan mizah dergisinin daha önceki yayınlarından gerekse görüntülerden saldırganların Müslüman kimliği öne çıkmaya başlamıştı...

Silahlı saldırının "Fransa'nın 11 Eylülü" denilebilecek bir katliam olduğundan kuşku yok. Saldırıya hedef olan dergi ve ölen karikatüristlerin özelde Fransa ve genelde Batı dünyasında ne anlama geldiği üzerinde bolca yazılıp çizilecek. Hedefin insan hayatına kasdetmesinin yanı sıra basın, düşünce özgürlüğü gibi modern dünyayı inşa eden kurum ve değerlere yönelik olması sonuçları açısından Fransa'nın 11 Eylülünün ne anlama geldiğini düşünmeye zorluyor.

Paris'in orta yerinde gerçekleşen bu saldırının doğuracağı tepki, infial Fransa'yla sınırlı olmayacak.

Olayın polisiye boyutunu aşan faillerin kim olduğundan çok ilişkilendirileceği kimlikleri daha önemli. Medyadaki erken algıya bakılırsa, daha önce Hz. Peygamberle ilgili yayınlarından, en son IŞİD'le ilgili karikatürlerinden dolayı Müslümanların hedefe konacağı açık. Zaten Avrupa'da en fazla Müslüman nüfusa sahip olan Fransa'nın hem azınlık politikaları hem de jakoben laikçi geçmişi göz önüne alındığında tepkinin saldırının failleriyle sınırlı kalmayacak. Etkisi tüm Müslüman azınlığı başta Cezayir olmak üzere Ortadoğu'ya yansıtacağı söylenebilir.

Derin analizlere geçmeden, hem bu tür olaylara komplocu mantıkla yaklaşp bir tür savunma mekanizması geliştirenler hem de saldırıyı fırsat bilip içimizdeki potansiyel tehlikeye hedef gösteren açıklamalar ilk elden tarafların psikolojisini ele vermesi bakımından önemli. Kurgulanmış, etki alanı ve sonuçları düşünülmüş bir açıklama ve makaleden çok anlık tepkiler durum tespiti açısından hayli önemli.

Komple teorilerini yabana atmamalı ama komplonun esiri olmak da dünyayı doğru okumanın önünde en büyük engel; marazi bir duruma işaret edebilir. Olayların arka planında var olabilecek kimi kurguları doğru okumak, tahmin etmekle buna neden olan toplumsal siyasal nedenlerini görmeyi birbirine karıştırmamak gerek. Bu son saldırı hakkında da mantıklı gelebilecek pek çok senaryo yazılabilir, ancak olgunun kendisini ortadan kaldırmaz. Bu yaklaşım dünyanın her tarafında ve her karmaşık olaylarda başvurulan bir yöntemdir. Hatta bazı olaylar için komplosuzluk iddiasının kendisini en büyük komplot bile olabilir.

Ancak bu tür olaylardan yola çıkarak, gerçekleşmemiş, belki de hiç gerçekleşmeyecek olaylar hakkında komplo geliştirmek çok daha hastalıklı bir durum. Paris'teki saldırıdan yola çıkarak Türkiye'ye gönderme yapmak siyasi kurnazlık değilse bu yaklaşım sahiplerinin ruh ve zihin sağlıkları açısından vahim bir göstergedir.

Mesela memleketin en önde gelen gazetesinde ilk akla gelen ismi durumdan kendine pay çıkararak mağduriyet sendromuna girmesi; bizim entelijansiyamızda sık görülen tehdit algısı ve Batı'ya şikayet etme alışkanlığından farklı bir durum. Memlekette yaşanan kimi şiddet ve kargaşadan belli kesimler sorumlu tutup kendisinin de hedef olduğunu açıklamak Batı'da önemli adam sayılmak için kullanışlı bir yöntemdi. Mesela Dink cinayeti veya Ermeni meselesinde görüşlerinden dolayı hayatının tehlikede olduğu yönde açıklama yapmak pek çok kapının açılmasında denenmiş bir yöntem.

Fakat Paris cinayeti ile ilgili gerek sosyal medyada gerek televizyonlarda yapılan açıklamalar yeni bir duruma, yeni bir ruh haline işaret ediyor. Paris'teki bir saldırıdan dolayı ülkesi ve kendisi adına korku duyma hali. Bu durum salt bireysel endişe veya gelişmeleri abartarak, yanlış okuma sorunundan farklı bir şeye işaret ediyor.. Memlekette "irtica elden gidiyor" türünden müşteki hal genelde üstü örtük İslam korkusunun Ortadoğululaşma formülüyle dillendirilmiş hali /idi. Tıpkı bir Fransız kadar kendi ülkesine "Fransız kalmanın" yerli korkusunu üretme çabası seziliyor.

Hem memlekete Fransız kalıp aydın olmayı başarmış zevatın durumu hem de Fransıza anlayacağı dilden memleketi şikayet etme hali. Ortadoğu'dan getirilmesine alıştığımız irtica tehlikesinin Fransa üzerinden ithal edildiği yeni bir durumla karşı karşıyayız. Memlekete Fransız kalan aydınların adını doğrudan koymasalar da islamofobileri bu şekilde nüksediyor.

Oysa yaşanan bu vahim saldırı tablonun Müslüman azınlığın geleceğini nasıl rehin alacağını, hangi zihin kalıplarının ve toplumsal etkilerin bu tür insan tipini Paris'in orta yerinde yetiştirdiğini, Ortadoğu'da denklemini nasıl etkileyeceği hususunda fikir egzersizi yapmayı deneselerdi muhtemelen daha isabetli sonuçlara ulaşırlardı.

GARPZEDE

Akif Emre

Büyük dönüşümler, stratejik kurgular, güç ve paylaşım talepleri acımasızdır. Modern devlet aygıtları, hele küresel güçlertoplumların algılarıyla, talepleriyle hatta tarihten beslenen öfke ve aşırılıklarıyla manipüle etmekten tereddüt etmez. Tekil vatandaşlar olarak modern ulus devletin bu yüzü çağdaş söylemlerle ustaca gizlenebilir. Bu siyasal ikiyüzlülük en rafine biçimiyle küresel hesapları olan, emperyal hedeflere sahip Batılı devletlerin becerisidir. Yeni sömürgecilik bildiğimiz emperyalizm uygulamalarından muhteva değil biçim, yöntem farkıyla ayrılır.

Paris olayları ister kocaman bir komplo olsun ister din adına hareket eden birilerinin eylemi olsun bu çerçeve ihmal edilerek konuşulacak bir mevzu değildir. Özellikle Batıda Doğuya, özelden İslam alemine dair yükselen söylemlerin kullanım biçimi oryantlizmin içeriğini doldurduğu Doğuu-İslama bakışın, önyargının yeniden üretilmesidir. Siyasetin medyatik alanda tezahürü medyanın siyasetle şekillenmesinden ibarettir.

Batının nehir kurudukça ne denli tehlikeli ve saldırgan olabileceğini, sömürgeci stratejilerin tarihte kalmış kötü bir tecrübeden ibaret olmadığını Ortadoğu'da son on beş yıldır sahnelenen senaryo yeterince gösterdi.

Paris'teki katliamın Fransa'da ne türden yeni politikaları tetikleyebileceğini kestirmek zor olmasa gerek. Bilhassa toplumsal düzeyde yükselen İslam öfkesi/kini (islamofobiyi İslam karşıtlığı olarak algılamak eksik kalıyor) Müslüman azınlıklarla sınırlı kalmayacak. Asıl olarak Ortadoğu'ya, İslam dünyasına yönelik stratejilerde önemli hamlelerin bu tür saldırıların sonucunda şekillendiği unutulmamalı.

Gelişmeler sanılandan daha vahim. Bir yanda, birileri tüm Müslümanların geleceğini rehin alma pahasına kan döküyor. Bunu din adına yaptığını sanıyor. En azından bu zihniyeti besleyecek bir ortam, din algısı marjinalken popüler hale getiriliyor. Diğer tarafta ise öfke patlamasına neden olan Batılı emperyal müdahaleler her geçen gün daha da şiddetlenirken bunun toplumsal sonuçlarından Müslümanlık ve tüm Müslümanlar sorumlu tutuluyor.

Paris'in orta yerinde gerçekleşen katliamın toplumsal sonuçları hemen uç vermeye başladı.

Tüm Müslümanları sigaya çekmeye teşne bir dile bürünen söylemin Batıda formüle edilip yerli pazarlara sürülmesi yeni bir olgu değil.

Olayların hemen peşi sıra bilinçaltında biriktirilmiş ne kadar nefret argümanı varsa hepsinin yerli versiyonu tekrarlanmaya başladı. Batılı entelijansiya, medya kanalları bu vahim gelişmeyi İslamla hesaplaşma fırsatına çevirmekte gecikmedi. Bunun kökenlerini tarihi, düşünsel, hepsinden de önemlisi hegemonik söylem kibrinde bulmak mümkün.

Ne var ki yerli oryantalist zihinlerin meseleyi Müslümanları suçlamayı da aşan açıkça İslamla hesaplaşma fırsatı olarak görmeleri de şaşılabilir değil. Müslümanların tümünü peşinen sanık sandalyesine oturtup özür dilemeye zorlayan Batılı dili müstagrip aydınların içselleştirmesine

aşınayız. Bu saldırgan söylemin iç politik hesaplaşmayı aşan, zihniyet yabancılaşmasıdır ve bu durumun tarihte örneği aslında hiç de az değildir.

İslamı hedef tahtasına koyan söylem; seküler Batı değerlerini mutlaklaştıran, kutsayan ve evrensel olduğunu kabul etmemizi isteyen buyurgan bir dildir. Bunun siyasal, kültürel, medyatik aygıtları son derece sofistike ve küresel iletişim ağlarıyla kılcal damarlarımıza kadar nüfuz etme yeteneğine sahip.

İki temel saldırı biçimi öne çıkıyor. İlk olarak fikir özgürlüğü ve kutsala saygı zıtlaşması üzerinden Batılı değerler karşısında Müslümanların ilkel buldukları inançları sorgulanıyor. Gelişmiş Batılı değerler profan kutsiyet zırhına bürürken tüm insanlığın özelde de İslamın kutsallarının buna neden ayarlanmadığının hesabı soruluyor. Seküler dünyanın iğvasına karşı insanı savunan değer sistemi ve imkan olarak İslam bu nedenle Batının hedefinde. Garpezdelerin anlamak istemediği can alıcı husus da tam burası.

Ortadoğuda akıllı bombalarla kitlesel biçimde steril ölümler gerçekleşirken Batının “evrensel değerleri”ni sorgulamak kimsenin aklına geliyor mu acaba?

İkincisi ise Batının tüm günahını bir anda temize çıkararak, sebep olduğu travmaların vebalini Müslümanlığa yıkmak. Tarihsel tecrübeyi, Batının hala İslam dünyasının kendine gelmesini engelleyen, doğal imkan ve yöntemlerini imha eden stratejileri yok sayarak, Müslümanları hesaba çekmek en hafif tabiri ile ne kendi coğrafyası ne de Batı ile adam gibi yüzleşmemektir.

Evet İslam dünyası tam bir kaos yaşıyor. Bu durumun sorumlusu tek başına ne Batı ne de Doğudur. Her şeyden önce Müslümanlar kendilerini hesaba çekmek, muhasebe yapmak zorundadır. Bu hesaplaşma Batının hala devam eden tahrip edici, sömürücü müdahaleleriyle birlikte ele alındığında anlamlı olabilir.

Ne demek istediğimizi tarihten gelen ve sonuçları bugünü etkileyen bir müdahale örneği ile açıklayalım. Osmanlıyı, İslam ümmetini parçalarken tarih boyunca İslam dünyasında ortaya çıkan en marjinal bir din anlayışını Arabistan çölünün bir köşesinden çıkarıp, İslamın en kutsal mekanlarının hakimi haline getiren İngiliz emperyalizminin siyasal hedeflerini okumadan bugünkü gelişmeler anlaşılabilir mi? Dünya hegemonlarının petrol pompalamak karşılığında İslam dünyası üzerindeki alanının genişletilmesinin anlamı nedir? Hem İslamı birleştirici siyasal liderlikten mahrum bırakmak hem de en kutsal mekanların en marjinal, birleştirici değil tekfir edici, inşa edici değil yıkıcı ve reddiyeci bir anlayışa teslim edilmesi

tesadüf mü?. Bu zihniyetle İslam dünyası hesaplaşmalıdır. Ancak hesaplaşırken onun önünü açan, emperyal projenin çağdaş versiyonunu da iyi okuyarak.

Türkiye'deki garpзде zihnin artık politik öfkesini doğrudan dinle, tarihle savaşıarak açığa vurur hale gelmesi Müslümanların kendine ve dünyaya bakışını yeniden gözden geçirmelerini engellememeli. Batı karşısında savunmacı dil yerine gelmekte olan tehlikeyi, geçmişin aynasında İslami bilincin süzgecinden geçirerek yeniden okumalı.